

(95 % ZŠ). Podstatná většina ZŠ nicméně zapojuje i další aktéry, a to jak vnitřní (vedení školy nebo další vyučující), tak vnější (policie, lékař, neziskové organizace).

Zhruba **90 % zákonných zástupců dotčených žáků individuální výchovný program podporovalo**, zbylý počet o programy nejevil zájem a v jednom případě šlo o výloženě negativní postoj. **Positivní přístup však zároveň vždy neznamenal aktivní podporu dítěte.** Mezi hlavní problémy patřily dohled nad přípravou do školy (92 %), kontrola školních výsledků (70 %), zajištění potřebných pomůcek do školy (60 %), komunikace se školou (58 %) nebo dohled nad školní docházkou (47 %).

Čtyři pětiny ze 130 škol individuální výchovné programy vyhodnocují průběžně, desetina pouze po jejich ukončení a desetina je nevyhodnocuje vůbec. Individuální výchovný program by nikdy neměl být vyhodnocován pouze jednou ze stran. V necelé polovině škol jsou naráz zapojováni hlavní zúčastnění aktéři, v dalších případech se tak děje odděleně nebo bez zapojení žáka či jeho zákonného zástupce, ojedinele jen v rámci jednání výchovné komise.

Na základě hodnocení významu konkrétních individuálních výchovných programů řediteli 130 ZŠ Česká školní inspekce konstatuje, že v řadě případů tyto programy neměly na zlepšení chování daných žáků buď vůbec žádný vliv, nebo měly vliv jen přechodný (1. stupeň ZŠ 36 %, 2. stupeň 42 %). Součástí každého individuálního výchovného programu jsou také opatření, která budou využita, pokud nedojde k nápravě. Přistoupit k nim muselo téměř 90 % škol (61 % případů). A více než polovina ZŠ musela individuální výchovný program opakovat, což dohromady představovalo zhruba čtvrtinu žáků. Překážky spatřují oslovení ředitelé hlavně v přístupu žáka a jeho rodiny (77 %).

Individuální výchovný program a kázeňská opatření se nevyklučují

Ve 130 školách problémové chování žáků nejčastěji řešili:

- okamžitým napomenutím nebo domluvou (100 %),
- následovalo sdělení rodičům, a to převážně v podobě poznámky do žákovské knížky (91 %),
- oddělením žáka od zbytku kolektivu (43 %),
- odejmutím výhod spojených s mimovýukovými aktivitami (28 %).

Zpravidla až po vyčerpání předepsných opatření většina škol využívá i **instit ut výchovné komise**. K dalším výchovným nástrojům škol patří zejména **třídnické hodiny**. Přestože je na 2. stupni uplatňují téměř všechny školy, značné rozdíly jsou v jejich četnosti a pravidelnosti. Jednou měsíčně nebo častěji tak činí tři pětiny škol, pětina dokonce týdně.

Poměrně malé procento škol řeší výchovné problémy **pozitivní motivací**, a to pochvalami a větším zapojením žáků do zájmových činností (17 %).

Z údajů týkajících se všech oslovených škol plyne, že **velká část z nich**

postoupila daný případ další straně, zejména **orgánu sociálně-právní ochrany dětí nebo školskému poradenskému zřízení**. Školy, které individuální výchovný program využily (578), častěji realizovaly pohovory třídních učitelů nebo ředitelů se žáky a jejich zákonnými zástupci než ty ZŠ, jež individuální výchovný program ještě nikdy neuplatnily. Pokud však jde o jiná výchovná opatření, zde již takový rozdíl patrný nebyl (současné využití kázeňských opatření a individuálního výchovného programu se vzájemně nevyklučuje).

Vzhledem ke krátkému období, během něhož je možné individuální výchovné programy využívat, i kvůli poměrně nízkému počtu škol, které je uplatňují, nelze ještě dostatečně posoudit, zda programy mají odpovídající preventivní účinek, ani jestli skutečně vedou ke snížení celkového výskytu rizikového chování žáků ve školách. **Česká školní inspekce proto doporučuje zvýšit informovanost škol o individuálních výchovných programech a zároveň při jejich zavádění zajistit příslušnou metodickou podporu.** ◀

Graf 2 | Četnost řešení kázeňských problémů za školní rok 2015/2016 – podíl škol (v %)

